

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 366/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **URBICOM, a.s.**, Dr. Vladimíra Clementisa 10, Bratislava, IČO 35 713 402, zastúpenej **SMOLKA & LAMAČKA advokáti s.r.o.**, Mlynské nivy 58, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 6Co/63/2023-2064 z 31. januára 2024 takto

rozhodol:

- Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a**.
- Návrhu na odklad vykonateľnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením krajského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom. Súčasne žiada, aby ústavný súd v zmysle § 129 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odložil vykonateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava II pod sp. zn. 16C/248/2006 sa sťažovateľka podanou žalobou domáhala proti žalovaným v 1. a 2. rade určenia neplatnosti právnych úkonov a určenia vlastníckeho práva.

3. Rozsudkom č. k. 16C/248/2006-1468 z 25. októbra 2019 okresný súd určil, že zmluva o zabezpečovacom prevode práva z 12. júna 2006 uzavretá medzi žalovaným v 1. rade ako prevodcom a žalovaným v 2. rade ako nadobúdateľom je neplatná (I. výrok) a že vlastníkom (v podiele 1/1) tam bližšie špecifikovaných nehnuteľností je žalovaný v 1. rade (II. výrok). Vo zvyšnej časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke z 12. júna 2006, okresný súd žalobu zamietol (III. výrok) a sťažovateľke priznal proti každému zo žalovaných nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/3 (IV. a V. výrok). Pri rozhodovaní o náhrade trov konania okresný súd aplikoval zásadu úspechu v spore podľa § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a keďže sťažovateľka bola úspešná v dvoch z troch uplatnených určovacích výrokoch, priznal jej podľa pomeru úspechu a neúspechu vo veci proti každému zo žalovaných nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/3.

4. Proti predmetnému rozsudku okresného súdu podali odvolania sťažovateľka (proti IV. a V. výroku o náhrade trov konania), ako aj žalovaní v 1. a 2. rade (proti I. a II. výroku, ktorými bolo žalobe sťažovateľky vyhovené).

5. Rozsudkom č. k. 6Co/40/2020-1798 z 13. mája 2020 krajský súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bola určená neplatnosť zmluvy o zabezpečovacom prevode práv z 12. júna 2006 tak, že žalobu sťažovateľky zamietol (I. výrok), potvrdil rozsudok v časti určenia vlastníckeho práva (II. výrok) a žiadnej zo sporových strán nepriznal podľa § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP nárok na náhradu prvoinštančného a odvolacieho konania (III. výrok).

6. O dovolaní žalovaných v 1. a 2. rade rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č. k. 4Cdo/261/2020-2011 z 28. marca 2023 tak, že dovolanie proti napadnutému II. výroku rozsudku krajského súdu zamietol a rozsudok v jeho III. výroku o náhrade trov konania zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Dôvodom zrušenia rozsudku odvolacieho súdu vo výroku o náhrade trov konania bola absencia náležitého a presvedčivého odôvodnenia.

7. Po vrátení veci krajský súd v intenciách zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu opätovne rozhodol o nároku na náhradu trov konania a žalovaným v 1. a 2. rade priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 1/3 (I. výrok), žiadnej zo sporových strán nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (II. výrok) a súčasne určil, že o výške trov konania bude rozhodnuté vyšším súdnym úradníkom v lehote 60 dní od právoplatnosti rozhodnutia. V odôvodnení citoval § 255 ods. 1 a 2 CSP a konštatoval, že sťažovateľka mala úspech v jednom z troch uplatnených určovacích nárokov, čo znamená, že mala úspech v rozsahu 1/3 a žalovaní v 1. a 2. rade boli úspešní v rozsahu 2/3. Podľa celkového pomeru úspechu a neúspechu preto priznal žalovaným v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov konania v rozsahu 1/3.

II. Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť nasmerovala proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, pričom namieta jeho arbitrárnosť a vecnú nesprávnosť z dôvodu, že krajský súd opomenul aplikovať ustanovenie § 257 CSP, podľa ktorého súd výnimočne neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa. Sťažovateľka je presvedčená, že povinnosťou krajského súdu bolo vyhodnotiť použitie § 257 CSP *ex officio*. V danom prípade totiž boli splnené všetky predpoklady na aplikáciu predmetného výnimočného ustanovenia. Tvrdí, že napadnuté uznesenie má na ňu neprimerane tvrdý dopad a predstavuje negáciu spravodlivosti. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti poukazuje na povahu a osobitné okolnosti preskúmvanej veci, ktoré odôvodňovali použitie predmetného zákonného ustanovenia. V tejto súvislosti odkazuje aj na závery ústavného súdu prijaté v náleze sp. zn. IV. ÚS 431/2018. Porušenie svojho majetkového práva podľa ústavy a dodatkového protokolu dáva sťažovateľka do súvisu s uloženou povinnosťou nahradiť žalovaným trovy konania.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bolo rozhodnuté o nároku na náhradu prvoinštančného, odvolacieho aj dovolacieho konania.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

10. Zohľadňujúc sťažnostné námietky smerujúce proti rozhodnutiu všeobecného súdu o náhrade trov konania ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (IV. ÚS 248/2008, III. ÚS 125/2010, I. ÚS 134/2016). Ústavný súd sa k problematike trov konania stavia nanajvýš rezervovane, podrobuje ju obmedzenému ústavnoprávnemu prieskumu, pričom k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania pristupuje skutočne iba výnimočne. Tento prístup vychádza z názoru, že rozhodnutie o trovách konania má vo vzťahu k veci samej jednoznačne akcesorickú povahu a samo osebe väčšinou nedosahuje takú intenzitu, ktorá je spôsobilá porušiť základné práva a slobody, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. To však ale neznamená, že rozhodnutiami o trovách konania nemôže dôjsť k porušeniu práv sťažovateľa. Otázka náhrady trov konania môže nadobudnúť ústavnoprávnu dimenziu v prípade takého postupu všeobecného súdu, ktorý je založený na celkom zjavne nesprávnej interpretácii a aplikácii príslušných ustanovení zákona upravujúcich náhradu trov konania, v ktorom sú obsiahnuté črty svojvôle, a taktiež v prípade, ak je odôvodnenie súdneho rozhodnutia vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania celkom nedostatočné, t. j. nepreskúmateľné (obdobne napr. IV. ÚS 348/2011, IV. ÚS 341/2012, II. ÚS 837/2015).

11. V posudzovanej veci sťažovateľky však ústavný súd pochybenie relevantné z ústavnoprávneho hľadiska neidentifikoval.

12. Ťažisko ústavnej sťažnosti predstavuje výhrada sťažovateľky, že krajský súd pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania nepoužil tzv. moderačné právo podľa § 257 CSP, a to napriek existencii takých osobitných okolností preskúmvanej veci, ktoré použitie tohto zákonného ustanovenia v prípade sťažovateľky odôvodňovali.

13. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že aplikácia ustanovenia § 257 CSP je predovšetkým na úvahe konajúceho súdu. Moderačné právo predstavuje odchýlku zo zásady zodpovednosti za výsledok (§ 255 CSP) aj zo zásady zodpovednosti za zavinenie (§ 256 ods. 1 CSP). Dôvody hodné osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti zákon neuvádza ani exemplifikatívne. Výklad týchto podmienok ponecháva na súdnej praxi. To však neznamená, že tým vytvára priestor na celkom voľnú úvahu súdu. Dané ustanovenie nie je možné vykladať tak, že je naň možné prihliadnúť kedykoľvek bez zreteľa na základné zásady rozhodovania o trovách konania, ale tak, že sa skúma, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, na ktoré je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnúť. Existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa musí súd vo svojom rozhodnutí riadne a presvedčivo odôvodniť, pretože v opačnom prípade by mohlo ísť o postup, ktorý by mohol mať znaky svojvoľe.

14. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že po zrušení veci dovolacím súdom krajský súd opätovne rozhodol o náhrade trov konania, pričom, aplikujúc zásadu zodpovednosti za výsledok konania podľa § 255 ods. 1 a 2 CSP, ktorá predstavuje esenciálne kritérium priznania náhrady trov, zohľadnil pomer úspechu a neúspechu oboch sporových strán a sťažovateľke uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania v rozsahu zodpovedajúcom výsledku sporu.

15. Predmetné závery krajského súdu považuje ústavný súd za ústavne udržateľné a rešpektujúce účel zákonných ustanovení regulujúcich rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania. Pokiaľ sťažovateľka krajskému súdu vytýka nevyužitie tzv. moderačného práva podľa § 257 CSP, ústavný súd uvádza, že aplikácia predmetného ustanovenia výnimočnej povahy nie je nárokovateľná, čo znamená, že konajúci súd nemožno k jeho použitiu prinútiť, ak dôvody na takýto postup nevzhliadol, čo bol evidentne tento prípad. Je pritom zrejmé, že krajskému súdu nevznikla ani povinnosť adekvátne reagovať na námietky, resp. tvrdenia týkajúce sa nutnosti moderácie náhrady trov konania, keďže takéto neboli v konaní pred všeobecnými súdmi žiadnou zo sporových strán predostreté, čo sťažovateľka v ústavnej sťažnosti ani nerozporuje. Na tomto mieste považuje ústavný súd za potrebné akcentovať, že mu ako orgánu ochrany ústavnosti neprislúcha preskúmavať zákonnosť či správnosť napadnutého rozhodnutia, ale len jeho súlad s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Vzhľadom na už zmienenú zásadu minimalizácie zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov v otázkach interpretácie a aplikácie podústavného práva by ani prípadné vlastné presvedčenie ústavného súdu o možnosti aplikácie ustanovenia § 257 CSP na prípad sťažovateľky samo osebe nebolo spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia krajského súdu (obdobne napr. IV. ÚS 547/2023). Pri rozhodovaní sa totiž krajský súd nedopustil takého extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich priznanie náhrady trov konania, ktoré by odôvodňovalo kasačný zásah ústavného súdu.

16. Napokon je potrebné dodať, že tieto vyslovené závery neodporujú ani nálezu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 431/2018, na ktorý sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje, keďže ústavný súd v tam preskúmvanej veci konštatoval, že „z ústavy ani dohovoru nevyplýva právo na nepriznanie náhrady trov konania druhej strane. Ak však takáto možnosť vyplýva zo zákona a dotknutá osoba

sa jej využitia pred všeobecným súdom odôvodnene domáha, tento musí o nej náležitým a nearbitrárnym spôsobom rozhodnúť“. Z už napísaného pritom vyplýva, že to nebol prípad sťažovateľky.

17. Sumarizujúc uvedené, ústavný súd uzatvára, že namietané rozhodnutie odvolacieho súdu nesignalizuje žiaden závažný procesný exces a ani zásah do základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) ani jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu:

18. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, je zrejmé, že sťažovateľka odvíja ich porušenie od porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva zaručeného podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a podľa čl. 36 ods. 1 listiny) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označeného vlastníckeho práva podľa ústavy a dodatkového protokolu. Aj v tejto časti preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

III.3. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

19. Ústavný súd zároveň nevyhovel ani návrhu sťažovateľky na odloženie vykonateľnosti uznesenia odvolacieho súdu, keďže ústavnú sťažnosť odmietol v celom rozsahu z dôvodov už bližšie ozrejmenej v tomto rozhodnutí. Zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu predbežnej, resp. dočasnej ochrany totiž vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

20. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, bolo bez opodstatnenia zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júla 2024

Libor Duľa
predseda senátu